

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**Гуманітарний факультет
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор – проректор
з науково-педагогічної роботи

_____ Б.О. Коробко
«   » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИСКУСІЯ ТА ТЕОРІЯ КОМУНІКАЦІЙ»
(назва навчальної дисципліни)

підготовки

бакалавра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності

014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА»

(шифр і назва спеціальності)

Робоча програма «Дискурс та теорія комунікації» для студентів спеціальності 014 «Середня освіта». Складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова)», підготовки бакалавра.

Розробник: Болотнікова А.П., доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов

Погоджено

Керівник групи забезпечення спеціальності _____ О.Л. Балацька

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загального мовознавства та іноземних мов

Протокол від « » вересня 2019 року № _____

Завідувач кафедри загального мовознавства та іноземних мов _____ (А.П.Болотнікова)

« » вересня 2019 року

Схвалено навчально-методичною радою факультету

Протокол від « » вересня 2019 року № _____

Голова навчально-методичної ради факультету _____ (В.В.Чернишов)

« » вересня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання денна	
Кількість кредитів – 3	<u>01</u> <u>Освіта</u>	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90			
Модулів – 2	Спеціальність <u>014</u> <u>Середня освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
		Семестр	
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	7-й	
		Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	
		Самостійна робота	
60 год.			
Індивідуальна робота:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 / 60

2. Мета навчальної дисципліни

У освітній програмі «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова)» визначено такі **компетентності та програмні результати** навчання: здатність користуватися знаннями у галузі комунікативної лінгвістики у процесі іншомовної комунікативної діяльності, міжкультурної взаємодії, перекладацької діяльності та повсякденного спілкування; знання педагогіки середньої та вищої школи, методики викладання фахових дисциплін у ЗВО; здатність використовувати теоретичні знання з методології наукової творчості та практичні навички з організації наукових досліджень для професійної науково-дослідної діяльності.

Мета: показати зв'язки теоретичних концепцій з практикою прикладного мовознавства, значущість знання структури дискурсу і тексту та прийомів дискурсивного аналізу для загальнотеоретичної підготовки лінгвіста; вивчити феномен мовного спілкування, використовувати набуті знання у вивченні іноземних мов, перекладі та філологічних дослідженнях.

Завдання: навчити студентів визначати типи дискурсу і тексту, типи мовлення усередині мовленнєвого твору, типи висловлювань; навчити структурувати дискурс і текст відповідно до одиниць його членування на рівні мікро- і макроструктури; застосовувати адекватну термінологію і концептуальний апарат у власних дослідженнях і наукових текстах; використовувати методи дискурсивного аналізу у власній науковій роботі; розпізнавати лінгвістичні теорії в комунікативному та науковому дискурсі; показати можливість застосування знань із теорії дискурсу на практиці (при створенні різних текстів; при вивченні комунікативних процесів тощо).

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є цикл теоретико-практичних дисциплін: «Теоретичний курс іноземної мови», «Вступ до мовознавства», «Лінгвокраїнознавство», «Філософія» тощо.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні поняття і категорії;
- залежність між мовою, мовленням і комунікацією;
- властивості висловлення: референцію та пресупозицію;
- підходи до вивчення і моделі комунікації;
- дійктичні елементи висловлювання;
- правила реплікування;
- типи діалогічних єдностей;
- перформативні дієслова та теорію мовленнєвих актів;
- поняття дискурсу та його типів;
- принцип кооперації та максими комунікації;
- імплікатури та принцип ввічливості;
- поняття контексту та його типів;
- гендерні, культурні та соціальні фактори комунікації.

вміти:

- розрізняти мову, мовлення, комунікацію як лінгвістичні явища;
- встановлювати референтні зв'язки між висловлюванням та наміром мовця;
- визначати пресупозиції та її типи у висловленнях;
- використовувати відповідні дійктичні елементи у висловленнях та встановлювати взаємовідповідності між дейксисом у різних мовах;
- визначати перформативні дієслова;
- встановлювати типи мовленнєвих актів;
- визначати перлокутивні ефекти висловлень;

- визначати типи реплікування та структуру діалогів;
розрізняти текст і дискурс;
- визначати типи дискурсів та володіти відповідними правилами дискурсивної поведінки;
- володіти стратегіями і тактиками спілкування;
- розрізняти комунікативні аплікатури;
- вирізняти різні максими принципу кооперації та підбирати відповідні комунікативні маркери та хеджи.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний порогів рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	Е	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобом оцінювання та методом демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДИСКУРСУ

Тема 1. Теорії тексту і дискурсу в лінгвістиці.

Практичне заняття №1.

Тема 2. Породження і розуміння дискурсу.

Практичне заняття №2.

Тема 3. Типологія дискурсу.

Практичне заняття №3.

Тема 4. Структура дискурсу.

Практичне заняття №4.

Змістовий модуль 2. ДИСКУРСИВНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА

Тема 5. Граматика дискурсу.

Практичне заняття №5.

Тема 6. Дискурсивні засоби мовленнєвого впливу.

Практичне заняття №6.

Тема 7. Інтертекстуальність дискурсу.

Практичне заняття №7.

Тема 8. Авторитетність і авторство дискурсу.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи теорії дискурсу												
Тема 1. Теорії тексту і дискурсу в лінгвістиці	12	2	2			8						
Тема 2. Породження і розуміння дискурсу	12	2	2			8						
Тема 3. Типологія дискурсу	12	2	2			8						
Тема 4. Структура дискурсу	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8			29						
Змістовий модуль 2. Дискурсивний аналіз як лінгвістична дисципліна												
Тема 5. Граматика дискурсу	12	2	2			8						
Тема 6. Дискурсивні засоби мовленнєвого впливу	12	2	2			8						
Тема 7. Інтертекстуальність дискурсу	12	2	2			8						
Тема 8. Авторитетність і авторство дискурсу	9	2				7						
Разом за змістовим модулем 2	45	8	4			31						
Усього годин	90	16	14			60						

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Семінарські заняття не передбачені	

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорії тексту і дискурсу в лінгвістиці	2
2	Породження і розуміння дискурсу	2
3	Типологія дискурсу	2
4	Структура дискурсу	2
5	Граматика дискурсу	2
6	Дискурсивні засоби мовленнєвого впливу	2
7	Інтертекстуальність дискурсу	2
Разом		14

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Вагомим компонентом фундаментальної підготовки студентів є активне запровадження в систему академічної освіти їх самостійної теоретичної і практичної роботи.

Метою самостійної роботи студента є: навчитися аналізувати теоретичний матеріал, писати наукові дослідження, робити висновки.

Самостійна робота передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання завдань і вправ в позааудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем;
- самостійне вивчення окремих теоретичних тем курсу;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання іспиту.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорії тексту і дискурсу в лінгвістиці	8
2	Породження і розуміння дискурсу	8
3	Типологія дискурсу	8
4	Структура дискурсу	5
5	Грамматика дискурсу	8
6	Дискурсивні засоби мовленнєвого впливу	8
7	Інтертекстуальність дискурсу	8
8	Авторитетність і авторство дискурсу	7
Разом		60

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний), наочні (демонстративний, ілюстративний) та практичні (метод проблемного викладення, частково-пошуковий, або евристичний, дослідницький, аналітичний, дедуктивний) методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання під час групових консультацій, практичні – при здійсненні студентами самостійної роботи та виконанні індивідуальних завдань.

Активні методи навчання: диспут, дискусія, мозковий штурм, рольові ігри тощо.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться

наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Методи усного контролю – це бесіда, розповідь, роз'яснення, читання тексту. Усний контроль як поточний проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Контроль органічно поєднується з повторенням пройденого, є засобом для закріплення знань та умінь, розвитку мови, пам'яті, мислення студентів.

Методи письмового контролю (самостійна і контрольна робота, твір, есе, реферат) забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу, оскільки вимагають комплексу знань і вмінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, давати оцінку.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти за дисципліну

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота							Семестровий залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	10	10	10	10	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них до 70 балів студент може отримати впродовж семестру, решта 30 балів припадає на підсумковий контроль.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються так (розподіл орієнтовний): робота на практичних заняттях (відповіді на заняттях, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять).

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є семестровий залік. Він здійснюється у формі письмового тесту відповідно до вимог Положення «Про організацію освітнього процесу в ПолтНТУ».

17. Методичне забезпечення

1. Положення «Про семестровий контроль у Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка».

2. Інструктивно-методичні матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.

18. Рекомендована література

Базова

1. Бацевич Ф. Нариси з комунікативної лінгвістики. Монографія. Львів: Видавничий центр при ЛНУ ім. І.Франка, 2003. 281 с.

2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К. : Довіра, 2007. 205 с.

3. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології : навчальний посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Київ : Академія , 2006. 248 с.

4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.

5. Ван Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация. М.: Прогресс, 1989. 386 с.

6. Водак Р. Язык. Дискурс. Политика. Волгоград: Перемена, 1997. 139 с.

7. Загнітко А.П. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк: ДонНУ, 2008. 194 с.

8. Кашкин В.Б. Дискурс: Учебное пособие. Воронеж: Изд-во ВГУ, 2004. 76 с.

Допоміжна

1. Ахутина Т.В. Порождение речи: Нейролингвистический анализ синтаксиса. М., 1989.

2. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. М.: Прогресс, 1994. 616 с.

3. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров. Автор и герой: К философским основам гуманитарных наук. СПб.: Азбука, 2000. С.249-298.

4. Бацевич Ф.С. Філософія мови: історія лінгвофілософських учень : підручник. К.: Академія , 2008. 240 с.

5. Бацевич Ф. Специфіка деонтичного дискурсу апофатичного богослів'я. *Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії*. К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2001. С .5-9.

6. Грайс Г.П. Логика и речевое общение. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XVI: Лингвистическая прагматика. М.: Прогресс, 1985. С.217-237.

7. Маккьюин К. Дискурсивные стратегии для синтеза текста на естественном языке. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXIV: Компьютерная лингвистика. М.: Прогресс, 1989. С.311-356.

8. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. К., 2002. 392 с.

9. Фуко М. Археология знания. К: Ника-Центр, 1996. 208 с.

19. Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info>

2. Wikipedia. <http://www.wikipedia.org>

3. Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>

4. Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>

5. Онлайн Энциклопедия Кругосвет <http://www.krugosvet.ru/taxonomy/term/33>